

**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Komunikacji
i Systemów Transportowych**

Warszawa, dnia 29 marca 2011 r.

Tekst ujednolicony

**Pani
Barbara Galicz
Burmistrz Miasta Tarczyn**

KKT-4114-02-08/2010
I/10/006

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Departament Komunikacji i Systemów Transportowych przeprowadziła kontrolę Urzędu Miejskiego w Tarczynie, zwanego dalej „Urzędem”, w zakresie przeprowadzania kontroli prędkości pojazdów uczestniczących w ruchu drogowym. Kontrolą objęto lata 2009 – 2010.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym w dniu 23 lutego 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Burmistrz niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia działalność Urzędu w zakresie objętym kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny częściowe.

1. Wykonywanie kontroli w zakresie przestrzegania przepisów ruchu drogowego przypisano w Urzędzie do zadań Straży Miejskiej. W wyniku kontroli prędkości pojazdów przy użyciu urządzeń samoczynnie rejestrujących wykroczenia polegające na przekraczaniu dozwolonych prędkości w ruchu drogowym (dalej fotoradarów) Straż Miejska w Tarczynie na kierujących pojazdami w 2009 r. nałożyła 4.799 mandatów na łączną kwotę 1.715.200 zł, a w 2010 r. nałożyła 10.668 mandatów na łączną kwotę 3.822.110 zł. Wpływy z ww. mandatów w 2009 r. wyniosły 1.420,8 tys. zł, a w 2010 r. – 3.344,1 tys. zł. Na przedsięwzięcia

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

związane z utrzymaniem dróg publicznych i na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego z budżetu Gminy Tarczyn wydatkowano 4.730,1 tys. zł w 2009 r., w tym 4.152,2 tys. zł ze środków własnych i 2.060,1 tys. zł w 2010 r., w tym 1.993,1 tys. zł ze środków własnych. Wydatki na te cele ze środków własnych stanowiły odpowiednio 292,2 % i 59,6 % wpływów z mandatów z tych lat.

2. Straż Miejska w Tarczynie czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego z użyciem fotoradaru prowadziła legalnie. Strażnicy wykonujący kontrole ruchu drogowego, czynności wyjaśniające oraz nakładający grzywny w drodze mandatu karnego posiadali do tego stosowne upoważnienia Komendanta Powiatowego Policji w Piasecznie oraz Burmistrza Tarczyna. Kontrole prędkości pojazdów prowadzone były przy użyciu sprawnych urządzeń samoczynnie rejestrujących wykroczenia polegające na przekraczaniu dozwolonych prędkości w ruchu drogowym udostępnionych przez Safety Camera System Sp. z o.o. w Warszawie oraz Radflex Traffic Systems Pty. Ltd. w South Melbourne i z zachowaniem obowiązujących przepisów. Fotoradary funkcjonowały w miejscach i terminach uzgodnionych wcześniej z Komendantem Powiatowym Policji w Piasecznie.

W prowadzonych postępowaniach w sprawach o wykroczenia funkcjonariusze Straży Miejskiej w Tarczynie przetwarzali dane osobowe w zakresie i trybie określonym ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych².

3. W postępowaniu mandatowym nie przestrzegano przepisu art. 97 § 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia³ w brzmieniu obowiązującym wg stanu prawnego do dnia 31 grudnia 2010 r. Działając nielegalnie strażnicy miejscy nakładali grzywny w drodze mandatu karnego po upływie 30 dni od popełnienia wykroczenia. Działanie takie stwierdzono w 4 z 47 skontrolowanych postępowań zakończonych nałożeniem grzywny za przekroczenie prędkości spośród 59 postępowań skontrolowanych w tym zakresie, a zakończonych nałożeniem grzywny.

Podstawową przyczyną tego stanu było uwzględnianie przez Straż Miejską w prowadzonych postępowaniach poglądów doktryny wskazujących na możliwość liczenia 30-dniowego terminu do nałożenia grzywny w drodze mandatu karnego od chwili ustalenia sprawy wykroczenia, a nie od daty ujawnienia wykroczenia, co nie znajdowało uzasadnienia w świetle obowiązujących przepisów prawnych.

² Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.

³ Dz.U. z 2008 r. Nr 133, poz. 848 ze zm.

4. Strażnicy miejscy przekroczyli swoje uprawnienia, nakładając grzywny na właścicieli pojazdów samochodowych za niewskazanie na żądanie strażnika osoby, której powierzyli pojazd do kierowania lub używania w określonym czasie⁴. Ustawa Prawo o ruchu drogowym w art. 129b ust. 3 wyszczególnia uprawnienia strażników miejskich w zakresie kontroli ruchu drogowego. Według stanu prawnego obowiązującego do 31 grudnia 2010 r. nie byli oni uprawnieni do żądania od właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie. Tym samym niewskazanie tej osoby strażnikowi miejskiemu nie stanowiło wykroczenia. Działanie takie stwierdzono w 12 spośród 59 skontrolowanych postępowań dotyczących przekroczenia prędkości zakończonych nałożeniem grzywny. W ww. 12 przypadkach na właścicieli pojazdów nałożono grzywny w łącznej kwocie 5.100 zł za wykroczenie polegające na tym, że nie wskazali komu powierzyli pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie. Wszystkie te grzywny zostały zapłacone.

Przyczyną nakładania grzywien na właścicieli pojazdów za niewskazanie komu powierzyli pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie była nieznajomość zakresu upoważnień strażników miejskich⁵ w ramach wykonywania przez nich kontroli ruchu drogowego.

5. Spośród 44 skontrolowanych postępowań zakończonych wystawieniem mandatów zaocznych, w 35 przypadkach, tj. 79,5 %, termin wpłaty grzywny za wykroczenie przekroczył 7 dni od daty wystawienia mandatu. Jednak wszystkie ww. 35 wpłat na łączną kwotę 14.300 zł zaksięgowano, jako dochody Urzędu w dziale 754, rozdziale 75416, paragrafie 0570. Ponieważ mandat zaoczny staje się prawomocny tylko w przypadku uregulowania go we wskazanym miejscu i w ciągu 7 dni od daty jego wystawienia⁶, to mandaty te nie uprawomocniły się i Urząd nie miał podstaw prawnych do zaksięgowania należności od osób, na które te mandaty wystawiono. Zaksięgowanie tych wpłat jako dochodów Gminy stanowiło naruszenie art. 4 ust 2 i art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁷.

Przyczyną przekraczania 7 dniowego terminu płatności za mandat zaoczny był długi czas dostarczenia mandatu do ukaranego, co wynikało ze stosowania mandatów zaocznych w sytuacjach, w których nie należało ich stosować, gdyż sprawca nie był znany strażnikowi

⁴ Grzywny nakładano wskazując jako podstawę art. 97 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2010 r. Nr 46, poz. 275 ze zm.) w zw. z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 ze zm.).

⁵ Określonych w art. 129b w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2010 r.

⁶ art. 98 § 5 ustawy Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia

⁷ Dz.U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

i tożsamość sprawcy była dopiero ustalana oraz nie mieszkał w okolicach, przez co mandat wysyłany był przesyłką poleconą. Ponadto w Urzędzie nie prowadzono nadzoru nad terminowością wpłat z tytułu nałożonych mandatów karnych zaocznych. Było to konsekwencją stosowanych procedur, jak również bardzo dużej liczby mandatów karnych nakładanych przez Straż Miejską w Tarcynie, która w badanym okresie nałożyła blisko 15,5 tysięcy mandatów z tytułu wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

1. Podjęcie działań zapewniających, by strażnicy miejscy nie nakładali grzywien w drodze mandatu karnego po upływie ustawowego terminu na ich nałożenie.
2. Przekazanie do właściwego sądu informacji o sprawach, w których w latach 2009 – 2010 na właścicieli pojazdów samochodowych nałożono grzywny w drodze mandatu karnego za nie wskazanie osoby, której powierzyli pojazd do kierowania lub używania w określonym czasie (co nie stanowiło wykroczenia), umożliwiających wszczęcie z urzędu postępowania o uchylenie tych mandatów karnych, zgodnie z przepisami art. 101 ustawy Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia.
3. Wystawianie mandatów zaocznych wobec sprawców wykroczeń drogowych, których nie zastano na miejscu jego popełnienia, jedynie w przypadkach, gdy nie zachodzi wątpliwość co do osoby tego sprawcy, przy tym mandat należy pozostawić w takim miejscu, aby sprawca mógł go niezwłocznie odebrać.
4. Zapewnienie rzetelnego prowadzenia ksiąg rachunkowych Urzędu w zakresie ewidencji świadczeń nienależnych wniesionych na poczet nieprawomocnych mandatów.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pani Burmistrz o przedstawienie, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego Pani Burmistrz przysługuje prawo zgłoszenia umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu, do Dyrektora Departamentu Komunikacji i Systemów Transportowych NIK.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozpatrzenia.

